

Gerli Veeleid, Kristel Tomson

Ettevõtlusõpetus

Tööraamat gümnaasiumile

Väljaandja kinnitab tööraamatu vastavust gümnaasiumi riiklikule õppekavale ning Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt õppekirjandusele kehtestatud nõuetele.

Gerli Veeleid, Kristel Tomson
Ettevõtlusõpetus. Tööraamat gümnaasiumile

Retsenseerinud Erika Veide, Liisi Kirch
Toimetanud Tarvo Siilaberg
Kujundanud Heisi Väljak
Keeleliselt toimetanud Karet Eesmäe

Fotod ja illustratsioonid

Shutterstock: GoodStudio (5, 25, 34), VectorMine (12 ülal), BRO.vector (12 all), Nadiinko (41), Irina Strelnikova (43, 61), mylisa (59), bioraven (60 vasakul), Oksancia (60 keskel), Mind Pixell (60 paremal), Vectorbum (65), ivector (77), mentalmind (91, 121, 135), WAFI AINUN STUDIO (108).

ISBN 978-9916-738-26-9

Autoriõigus: OÜ Maurus Kirjastus, 2024
Tartu mnt 47, Tallinn 10144, telefon 5919 6117
www.kirjastusmaurus.ee
tellimine@kirjastusmaurus.ee

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Ilma autoriõiguse omaniku kirjaliku loata pole lubatud ühtki selle väljaande osa paljundada ei mehaaniliselt ega muul viisil.

Sisukord

1. Ettevõtlikkusest ettevõtluseni

- 1.1. Ettevõtlikkus 6
- 1.2. Ettevõtja ja ettevõtluse roll majanduses 10
- 1.3. Äriühingud ja vabaühendused 14
- 1.4. Ettevõtte ja organisatsiooni juhtimine 20

2. Planeerimine ja ideeni jõudmine

- 2.1. Motivatsioon 26
- 2.2. Meeskond 31
- 2.3. Aja planeerimine 34
- 2.4. Idee leidmine 37

3. Idee analüüsimine

- 3.1. Klient ja turg 44
- 3.2. Väärtuspakkumine 48
- 3.3. Tootmine 52
- 3.4. Toote disain ja arendustöö 57
- 3.5. Ringmajandus 61

4. Idee arendamine

- 4.1. Missioon, visioon ja eesmärgid 66
- 4.2. Konkurents 69
- 4.3. Nõudlus, pakkumine ja turutasakaal 72
- 4.4. Turundus 77
- 4.5. Turunduskanalid ja reklaam 81
- 4.6. Turundusplaan 86

5. Idee ja numbrid

- 5.1. Personali valimine ja tööjõumaksud 92
- 5.2. Tööturg ja töösuhted 98
- 5.3. Sissejuhatus raamatupidamisse 103
- 5.4. Finantsplaneerimine 108
- 5.5. Püsi- ja muutuvkulu. Toote omahind.
Tasuvuspunkt 110
- 5.6. Riskianalüüs 114
- 5.7. Jutusta oma lugu ehk *storytelling* 118

6. Tegevuse registreerimine, tegutsemine ja tegevuse lõpetamine

- 6.1. Ettevõtte või vabaühenduse registreerimine 122
- 6.2. Toetuste taotlemine ja lisarahastus 127
- 6.3. Tootearendus ja innovatsioon 131
- 6.4. Aruandlus ja tegevuse lõpetamine 135

Hea tööraamatu kasutaja

Tööraamat on mõeldud gümnasistile ja alustavale ettevõtjale, kes soovib enne ettevõtlusega alustamist katsetada ja struktureerida oma ideid praktiliste ülesannete kaudu. Raamat aitab kavandada projekti juhtimist, õpetab aega planeerima ja ellu viima kogukondlikke üritusi. Tööraamat jagab näpunäiteid, kuidas ettevõtte või vabaühendus registreerida, dokumente koostada ning mida seoses raamatupidamise ja finantsplaneerimisega silmas pidada. Raamat sobib ka neile, kellel ei ole veel kindlat (äri)ideed.

Tööraamat on hea abiline nii üksikettevõtjale kui ka äripartneritele, kes soovivad asuda harivale ja väljakutseid pakkuvale teekonnale. Materjal aitab koostada ärimudelit või -plaani, analüüsida isiklikku motivatsiooni ja loodavat väärtust. Tööraamatu abil saab uurida turgu läbi oma idee ning astuda esimesi samme, et toodet või teenust välisriikidesse suunata, samuti mõista numbrite maagiat ja aruandlust ettevõtluses. Samuti tegeleb raamat töösuhete vormistamise teemaga.

Praktilised harjutused suunavad kasutama rohkelt lisamaterjale ja toetavad iseseisvat õppimist. Raamat laiendab silmaringi, õpetades infot töötleva ja analüüsima.

3.–5. peatükk on mõeldud läbitöötamiseks järjest, sest need osad aitavad testida äriideed ja koostada äriplaani. 1., 2. ja 6. peatükki võib lugeda ka eraldi osadena.

Ülesannete märgistusest

RÜHMATÖÖ

ARUTLEGE

ENESEANALÜÜS

JUHTUMIKIRJELDUS

1.

Ettevõtlikkusest ettevõtluseni

1.1. Ettevõtlikkus

„Ettevõtlus“ ja „ettevõtlikkus“ on mõisted, mis kõlavad tuttavalt, kuid nende sügavam mõistmine avab ukse uutele võimalustele ja enesetäiustamisele. Ilmselt seostavad paljud ettevõtlikkust ettevõtjaametiga, kuid tegelikult ulatub see märksa kaugemale. Mis teeb meist ettevõtlikke inimesi? Kas selleks peab tõesti olema ettevõtja?

Esimeses peatükis vaatleme, mis omadus on ettevõtlikkus ning kuidas seda igapäevaelus rakendada ja arendada. Ettevõtlikkus ei ole ainult ettevõtte loomine või suurte äririskide võtmine, vaid pigem suhtumine, oskus näha võimalusi ja neid teostada, olles loominguline, paindlik ja ettenägelik. Praktiliste näidete ja harjutuste kaudu õpime ära tundma ja kujundama endas ettevõtlikkuse vaimu, mis on vajalik nii isiklikus kui ka tööelus.

Ettevõtlikkust peetakse sageli vaid osa inimeste (õpilaste) omaduseks ning esmajoones seostatakse seda aktiivsusega ettevõtluse vallas. Sellisel juhul ei tasu oodata kõigilt oma (õpilas)firma loomist. Tegelikult tähendab ettevõtlikkus siiski palju enamat ning nimetatud eksiarvamusel olles võime juba eos piirata ettevõtlikkusega seotud omaduste arengut õpilastes.

Kairit Õunapuu. Ettevõtlikkus on rohkem kui ettevõtlus. Õpetajate Leht, 29.5.2015.

1. Kirjuta nende kolme inimese nimed, keda pead ettevõtlikuks. Nendeks võivad olla tuntud inimesed, aga ka inimesed sinu klassist, koolist, lähiringkonnast.

Millised isikuomadused kirjeldavad sinu nimetatud ettevõtlikke inimesi?

Lugege klassis ette nimed ja omadused. Millist kolme isikuomadust mainiti kõige enam? Milliseid isikuomadusi ei mainitud üldse?

Millised klassis kõlanud ettevõtliku inimese isikuomadused kirjeldavad sinu meelest ka sind?

Arutlege. Kas ühel inimesel peavad olema kõik eelnimetatud isikuomadused, et ta võiks ennast pidada ettevõtlikuks inimeseks? Kas need isikuomadused on meile sünniga kaasa antud või on neid võimalik elu jooksul arendada?

.....

.....

.....

.....

2. Loomulikult ei ole kõik inimesed sündinud samasugustena: me kõik oleme erilised ja huvitavad omal viisil. Igal inimesel on tugevad küljed, mida ta saab iseendas üles leida ja parimal viisil rakendada. Tee veebis isiksusetüübi test ja vasta küsimustele.

Mis on sinu testi tulemus? Milline isiksusetüüp sa selle testi põhjal oled?

.....

Mis on selle tüübi põhilised tugevused?

1.	4.
.....
2.	5.
.....
3.	6.
.....

Mis on selle tüübi põhilised nõrkused?

1.	4.
.....
2.	5.
.....
3.	6.
.....

Millised on sinu karjäärivalikud? Mis amet või milline töökeskkond võiks sulle sobida?

.....

.....

.....

.....

Kas tundsid ennast selle testi tulemustest ära? Mil määral nõustud sellega, et see võiks olla sinu isiksuse-tüüp? Põhjenda.

Milliste sinu kohta selgunud isikuomadustega iseloomustaksid sa 1. ülesandes ettevõtlikku inimest?

Iga inimene on suuremal või vähemal määral ettevõtlik. Kõigist ettevõtlikest inimestest ei pea tingimata saama ettevõtjaid, aga ettevõtlikkus tuleb kasuks igas eluvaldkonnas, olgu selleks siis kooliürituse organiseerimine, sõpradega taliujumise harrastamine või erinevate probleemide ja ülesannete lahendamine.

Ettevõtlusõppe korraldamise nüüdisaegses juhendmaterjalis „Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine Eestis“ on ettevõtlikkuse kohta öeldud järgmist: „Ettevõtluspädevuse definitsiooni kohaselt on ettevõtluspädevus teadmiste, oskuste ja hoiakute terviklik kogum, mis on vajalik väärtuse loomiseks ideede, õppija ettevõtlikkuse arenguks ning jätkusuutlikuks toimetulekuks töös ja igapäevaelus.“

Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine Eestis. Ettevõtlusõppe programm, 2018.

3. Analüüsi iseend, lähtudes ettevõtlusõppe programmi juhendmaterjalis käsitletud ettevõtlus-pädevustest (lk-d 37–53). Vajadusel kasuta pädevuste tähenduste täpsustamiseks õpetaja või interneti abi. Arutle nende sisu üle pinginaabriga.

Ettevõtluspädevus	Kuidas suhestud selle pädevusega? (Nt olen selles nõrk, see vajab minus arendamist, olen selles hea, tunnen ennast selles eksperdina)
Arengu-uskumus	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Autonoomne motivatsioon	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Emotsioonidega toimetulek	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>